

De archeologische opgraving aan het Medekensveld te Kuntich (stad Tienen)

Opdrachtgever: Atreon bvba
Deveux Projects bvba

Oktober-november 2008

Caroline Vandegheuchte (bouwhistorica)

Charlotte Fexer (kunsthistorica)

Maarten Smeets (archeoloog)

Jef Vansweevelt (archeoloog)

Annika Devroe (archeologe)

Vergunningsnummer: 2008/217

Datum aanvraag: 15 september 2008

Naam aanvrager: Maarten Smeets

Naam site: Kuntich - Medekensveld

Bijlage 1: Vondsteninventaris

Bijlage 2: Fotoinventaris

Bijlage 3: Profieltekeningen sporen

Bijlage 4: Afbeeldingen vondsten

Bijlage 5: Opgravingsplannen

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1: De werkmethode	p. 3
Hoofdstuk 2: Bodemkundige en geomorfologische situering	p. 5
Hoofdstuk 3: Beschrijving van de sporen	p. 7
3.1 De sporen in zone 1	p. 7
3.2 De sporen in zone 2	p. 19
3.3 De sporen in zone 3	p. 25
3.4 De sporen in zone 4	p. 27
3.5 Interpretatie	p. 28
Hoofdstuk 4: Interpretatie van de vondsten	p. 32
4.1 Aardewerk	p. 32
4.1.1 Technische kenmerken	p. 32
4.1.2 Typologische aspecten	p. 33
Bodems	p. 33
Randen	p. 34
Versiering	p. 37
4.1.3 Datering van het aardewerk	p. 38
4.2 De overige vondsten	p. 40
4.2.1 Spinklosje	p. 40
4.2.2 Natuursteen	p. 40
4.2.3 Leem	p. 41
4.2.4 IJzeren lanspunt	p. 42
Hoofdstuk 5: Besluit	p. 43

Bibliografie

p. 45

Bijlagen

Bijlage 1: Vondsteninventaris

Bijlage 2: Fotoinventaris

Bijlage 3: Profieltekeningen sporen (schaal 1/20)

Bijlage 4: Afbeeldingen vondsten (schaal 1/1)

Bijlage 5: Opgravingsplannen

HOOFDSTUK 1 DE WERKMETHODE

Naar aanleiding van de verkaveling 'Groeneshof' legde het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed de verkavelaars, Atreon bvba en Deveux Projects bvba, een archeologisch vooronderzoek op om de potentie van het terrein in te kunnen schatten. Dit gebeurde nadat er bij de aanleg van de wegwasser, onder begeleiding van Tom Debruyne (intergemeentelijk archeoloog van Portiva) enkele ijzertijdsporen aan het licht kwamen.

Het archeologisch vooronderzoek werd uitgevoerd door Condor Archaeological Research. De belangrijkste conclusie van hun onderzoek was dat 59 sporen (waaronder 3 silo's) werden aangetroffen, zowel in de ZW- als ZO-hoek van het terrein, die gedateerd konden worden in de midden-ijzertijd. Op basis van het vooronderzoek kon niet worden uitgemaakt of beide concentraties tegelijkertijd bestonden of niet. In de conclusies van het rapport van het vooronderzoek wordt gewag gemaakt van een nederzetting van strategisch belang met belangrijke handelsrelaties¹.

Op basis van de resultaten van het vooronderzoek werd door het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed beslist dat vier zones verder onderzocht dienden te worden:

1. Het zuidwestelijk deel van de verkaveling (kavels 7a, 8a, 9a, 10a en 11a en de zone tot aan proefsleuf 31 van de kavels 41, 42, 43 en 44) met een totale oppervlakte van ca. 5350 m² (uitgezonderd de wegwasser)
2. Het zuidoostelijk deel van de verkaveling (kavels 25, 26, 27 en 28 en de zone tot aan proefsleuf 25 van de kavels 49 en 50) met een totale oppervlakte van ca. 4500 m² (uitgezonderd de wegwasser)
3. In het noordoostelijk deel van de verkaveling (kavel 29) met een totale oppervlakte van max. 500 m²
4. Twee geïsoleerde (afval)kuilen

¹ Deville, Houbrechts & Van den Vonder 2008: 35-40.

De opdrachtgevers stonden in voor de afgravingen van het terrein. Dit gebeurde in twee fasen, waarbij telkens ongeveer de helft van zones 1 en 2 werd vrijgelegd. Na het vrijleggen werden de aangetroffen archeologische sporen topografisch ingemeten door de opdrachtgevers.

Hoewel voorgeschreven door het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed, werd niet de volledige oppervlakte opgeschaafd, maar gebeurde dit enkel in een paar uitgekozen zones waar meer sporen vermoed werden. De vooropgestelde termijn voor het totale onderzoek (13 werkdagen met twee archeologen) liet immers niet meer toe.

Alle sporen werden volledig gedocumenteerd (gefotografeerd en beschreven) (bijlage 2), waarna de aanwezige sporen gecoupeerd werden (bijlage 3). De profielen van de sporen werden manueel op schaal 1/20 opgetekend. De vondsten werden per archeologische laag ingezameld. Van een aantal lagen (afvalkuilen en silo's) werden monsters genomen om paleo-botanisch onderzoek op uit te kunnen voeren. In totaal werden 17 emmers van ca. 10 L als staal ingezameld. Het onderzoek van deze monsters (zowel paleo-botanisch onderzoek als ¹⁴C-dateringen) valt buiten dit rapport.

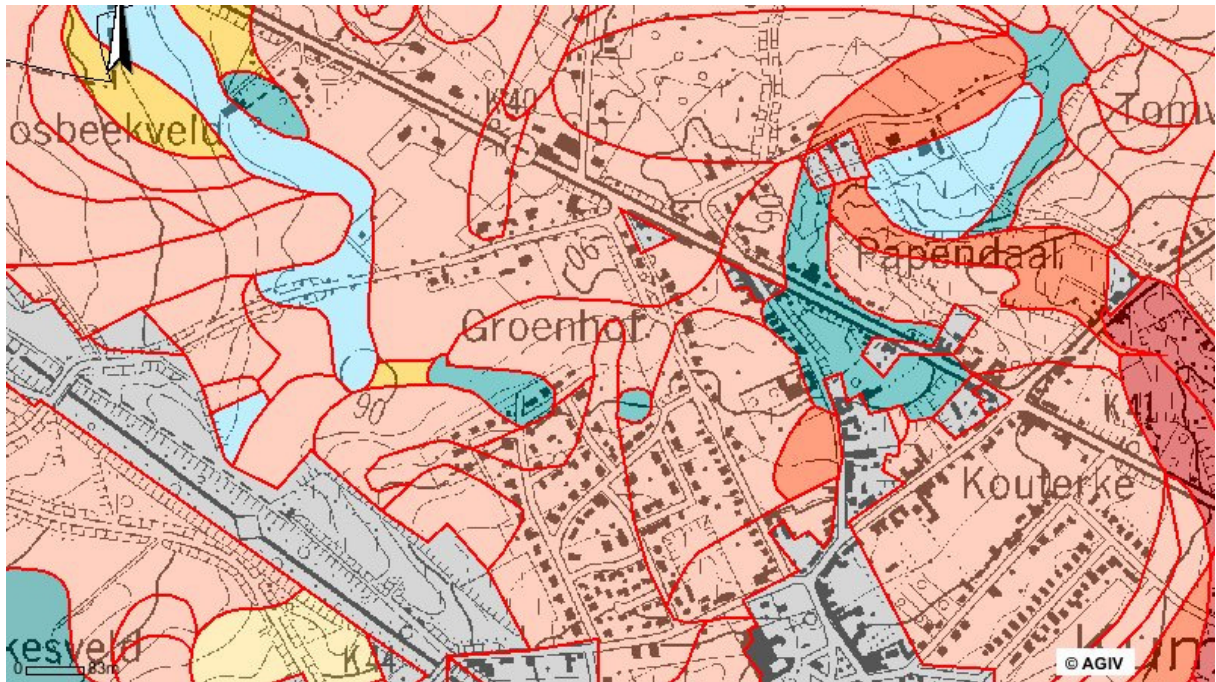
HOOFDSTUK 2 BODEMKUNDIGE EN GEOMORFOLOGISCHE SITUERING

De verkaveling Groeneshof heeft een oppervlakte van ongeveer 5 hectare en bevindt zich net ten noorden van het dorpscentrum van Kuntich. In het noorden wordt de zone begrensd door het Medekensveld, de percelen aan de Groenhofstraat in het oosten en de percelen aan de Dennenstraat, Bloemenstraat en Groeneshof in het zuiden. In het westen grenst de verkaveling aan velden.

Het terrein is gelegen op de zuidoostelijke flank van een heuvel. Het grootste deel van de verkaveling is gelegen boven de 87,5 m hoogtelijn op de topografische kaart. De ongeveer zuidwest-noordoost georiënteerde centrale zone van het terrein was duidelijk de top van de helling. De op te graven zones 1, 2 en 4 bevonden zich net ten zuiden van deze hoogste zone (tot 89,50 m). In zuidoostelijke richting helt het terrein vrij steil af naar de zuidoostelijke grens van de verkaveling, die ongeveer samenvalt met de 85 m hoogtelijn.

Vooraf de noordwestelijke zone van de verkaveling en het centrale gedeelte ervan hebben volgens de potentiële bodemerosiekaart van 2007 een verwaarloosbare tot lage erosiegevoeligheid. Net in de op te graven zones 1, 2 en 3 wordt de erosiegevoeligheid als hoog geklasseerd. In zone 2 is dit mooi waar te nemen in de zuidwestelijke hoek van de te onderzoeken zone. Hier is in de zandige bodem een grote bijna driehoekige aftekening te zien van een erosiegreppel die opgevuld is geraakt met een lemige vulling.

Volgens de bodemkaart heeft ongeveer het volledige terrein een droge leembodem met textuur B horizont (Aba 1). Centraal in de zuidelijke helft van het terrein is een zone afgebakend met een zwak tot matig gleyige zware kleibodem met onbepaald profiel (Udx). Aansluitend is er een kleine zone met een matig droge zandleembodem met textuur B horizont (uLca) en in de noordwestelijke zone van het terrein is een zeer droge tot matig natte lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont (SAfd) te zien.

Bodemkaart met centraal de onderzoekszone

De toestand zoals ze op de bodemkaart wordt voorgesteld wijkt op het terrein toch enigszins af (bijlage 5). In zone 1 is boven op de top een grote zone met een lemige bodem aangetroffen, maar in alle geval veel beperkter dan voorgesteld op de bodemkaart. Meer zuidelijk volgen vervolgens een zone met een eerder zandige-zandlemige bodem (lager op de helling). In de zuidwestelijke hoek van zone 1 is een sterk zandige kleibodem aanwezig, met aansluitend in de zuidoostelijke hoek een zeer kleiige bodem. De meeste aanwezige sporen bevinden zich in de zone met de zandige-zandlemige bodem.

In zone 2 heeft enkel de noordwestelijke hoek een lemige bodem. De volledige oostelijke en zuidwestelijke kant van deze zone hebben een zandige-zandlemige bodem. De sporen bevinden zich hier voornamelijk op de overgang van de lemige bodem naar de veel zandigere bodem.

Zone 3 heeft een lemige bodem en de twee sporen van zone 4 liggen in een eerder zandlemige bodem.

HOOFDSTUK 3 BESCHRIJVING VAN DE SPOREN

Zoals hiervoor reeds uiteengezet werd de archeologische opgraving aan het Medekensveld uitgevoerd in vier verschillende zones. De sporen worden per zone besproken (bijlagen 3 en 5).

3.1 De sporen in zone 1

Zone 1 omvatte de kavels 7a, 8a, 9a, 10a en 11a en de kavels 41, 42, 43 en 44 tot aan proefsleuf 32. De totale oppervlakte (uitgezonderd de weggoffer) besloeg ongeveer 5.350 m². Tijdens het vooronderzoek werden in deze zone verschillende proefsleuven uitgegraven, namelijk sleuven 1, 7, 31, 32 en 48².

In sleuf 1 werden 13 sporen opgetekend, waarvan 7 natuurlijk waren. Verder werden ook drie paalsporen en een onregelmatige greppel (of langwerpige kuil) gevonden. De meeste van deze sporen waren reeds gecoupeerd, maar werden bij de archeologisch opgraving opnieuw ingemeten en genummerd.

Sleuf 7 bevatte 33 sporen, waarvan 10 natuurlijk waren. Er werd een concentratie van 14 paalspoortjes gevonden in één grotere verkleuring. Tijdens de archeologische opgraving werd het merendeel van deze kleinere paalspoortjes niet meer waargenomen. De aanwezige sporen werden opnieuw ingemeten en genummerd.

Van de 8 sporen in sleuf 31 waren er 2 zeker natuurlijk. De andere sporen werden tijdens de archeologische opgraving opnieuw ingemeten en genummerd. Bij nader onderzoek bleken ook deze sporen niet allen van menselijke oorsprong te zijn. In werkputten 32 en 48 werden geen sporen gevonden tijdens het vooronderzoek.

Tijdens de vlakdekkende archeologische opgraving van de volledige zone werden in totaal 98 sporen geregistreerd; 27 daarvan waren natuurlijk of negatief, terwijl 30 als ploegsporen te interpreteren zijn. Van de 41 resterende sporen bleken er een aantal bij het couperen

² Deville, Houbrechts & Van den Vonder 2008: 15-17, 19-21, 30 en 34.

verschillende lagen van eenzelfde spoor te zijn, zodat uiteindelijk slechts 12 kuilen of silo's (sporen 2, 4, 8, 47-48-49-50, 51, 52-53-54-55, 62, 73, 77, 78, 81-82 en 104), 10 paalkuilen (sporen 22-23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 65-66, 69-70 en 71) en 8 andere (zeer ondiepe) sporen (sporen 17, 19, 32-33, 67, 72, 74, 79 en 80) geïdentificeerd konden worden (inclusief de sporen uit het vooronderzoek).

Spoornummer	Beschrijving
1	Onregelmatig (ploeg)spoor met grijze vulling en bruine vlekjes, beperkt houtskool- en baksteenspikkels. Slechts enkele centimeters bewaard in profiel.
2	Onregelmatig spoor (spoor 0105) met een lichtgrijze tot bruine vulling, beperkt houtskoolspikkels, restjes verbrande leem en enkele veldkeien. Bijna komvormig profiel, bewaard tot ongeveer 20 cm onder het archeologisch vlak.
3	Bruin-grijs cirkelvormig spoor, beperkt houtskoolspikkels. Negatief in profiel.
4	Ovaal bruin tot lichtgrijs gevlekt spoor met veel houtskoolspikkels en beperkt veldkeien. In profiel bijna 20 cm diep bewaard. Aan de westelijke kant bereikt het spoor zijn grootste diepte om geleidelijk naar boven toe te lopen.
5	Geelbruin grondspoor met bruine vlekjes. Negatief in profiel.
6	Klein cirkelvormig donkergrijs tot bruin gevlekt spoor. Restant van een ploegspoor.
7	Groot ovaal grondspoor met lichtgrijs tot lichtbruin gevlekte vulling waarin zich beperkt houtskoolspikkels bevinden. Komvormig, 21 cm diep profiel met bovenaan eerst een lichtgrijze tot lichtbruine gevlekte laag waarin zich vrij veel houtskoolspikkels bevonden. De onderste 2-3 cm waren eerder roodbruin met spikkels ijzeroer.

8 Groot cirkelvormig grijs tot lichtbruin grondspoor met beperkt veldkeien, houtskoolspikkels en restjes verbrande leem. Het spoor is duidelijk te identificeren als silo, met een klokvormig profiel dat een diepte van ongeveer 70 cm bereikt. De bovenste vulling (1) is gevlekt grijs tot donkergrijs met in de vulling tamelijk veel veldkeien, handgevormd aardewerk, verbrande leem en veel houtskoolspikkels en –brokjes. De onderste vulling (2) is eerder bruin tot lichtgrijs gevlekt met enkele bandjes houtskoolspikkels en –brokjes. Verder bevinden er zich verbrande leem en handgevormd aardewerk in de vulling. Helemaal onderaan bevindt zich precies een dun laagje verbrande natuurlijke bodem wat kan wijzen op verhitting voor het gebruik als silo.

9	Bruin tot grijs, cirkelvormig spoor. Restant van een ploegspoor.
10	Grijs met bruingele gevlekt grondspoor. Restant van een ploegspoor.
11	Eerder langwerpig lichtgrijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
12	Langwerpig grijsbruin grondspoor met lichtgrijze vlekjes. Restant van een ploegspoor. In profiel slechts enkele centimeters diep bewaard.
13	Langwerpig grijsbruin grondspoor met enkele lichtbruine vlekjes. Restant van een ploegspoor.
14	Bijna cirkelvormig bruin grondspoor. Restant van een ploegspoor.

15	Langwerpig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
16	Cirkelvormig bruin grondspoor. Negatief in profiel.
17	Cirkelvormig grijs tot bruin grondspoor. Komvormig profiel dat slechts een 7-tal cm diep bewaard is gebleven.
18	Cirkelvormig grijsbruin spoor met beperkt houtskoolspikkels. Negatief in profiel.
19	Cirkelvormig bruin tot donkergrijs grondspoor met beperkt houtskoolspikkels. In profiel komvormig en slechts een 10-tal centimeter diep bewaard.
20	Bijna cirkelvormig lichtbruin grondspoor met witte vlekjes. Negatief in profiel.
21	Cirkelvormig grijs grondspoor met beperkt houtskoolspikkels. Negatief in profiel.
22	Cirkelvormig grijsbruin grondspoor (spoor 0107) met houtskoolspikkels. Paalkern die een 20-tal cm diep bewaard is gebleven.
23	Eerder ovaal bruin tot lichtgrijs grondspoor (spoor 0107) met beperkter houtskoolspikkels. Als insteek van paal 22 is dit spoor slechts enkele centimeters dieper dan spoor 22.
24	Cirkelvormig lichtbruin tot lichtgrijs gevlekt grondspoor met houtskoolspikkels en –brokjes. In profiel was een lichtgrijze laag (1) herkenbaar met veel houtskoolspikkels. Daaronder en langs bevond zich een eerder lichtbruine laag (2) met veel minder houtskoolresten. Beide lagen hadden een komvormig profiel. Onder laag 2 bevond zich een smalle eerder bruine band (3) met veel houtskoolresten. Een mogelijke bruine paalkern (4) met houtskoolspikkels bevond zich niet centraal in dit spoor. De paalkern bleef ongeveer 38 cm onder het archeologische vlak bewaard.

25	Cirkelvormig bruin grondspoor (sporen 0704 t.e.m. 0717) met enkele houtskoolspikkels en restjes verbrande leem. Paalspoor met komvormig profiel, tot 18 cm onder het archeologisch vlak bewaard.
26	Cirkelvormig bruin grondspoor (sporen 0704 t.e.m. 0717) met lichtbruine vlekjes en houtskoolspikkels. Paalspoor met komvormig profiel, tot 16 cm onder het archeologisch vlak bewaard.
27	Cirkelvormig bruin grondspoor (sporen 0704 t.e.m. 0717) met enkele grijzere vlekjes en houtskoolspikkels. Paalspoor met komvormig profiel, tot 10 cm onder het archeologisch vlak bewaard.
28	Cirkelvormig bruin grondspoor (sporen 0704 t.e.m. 0717) met lichtgrijze vlekjes, veel houtskoolspikkels en restjes verbrande leem. Paalspoor met komvormig profiel, tot 10 cm onder het archeologisch vlak bewaard.
29	Cirkelvormig bruin grondspoor (sporen 0704 t.e.m. 0717) met lichtbruine en grijze vlekjes en houtskoolspikkels. Paalspoor met komvormig profiel, tot 15 cm onder het archeologisch vlak bewaard.
30	Eerder ovaal donkergrijs grondspoor met houtskool- en baksteenspikkels. Restant van een ploegspoor.
31	Cirkelvormig bruin grondspoor met houtskool-, baksteen- en kalkmortelspikkels. Komvormig profiel dat slechts een 10-tal centimeter bewaard bleef. Afgaande op de mosselschelp in de vulling als recent te interpreteren.
32	Donkergrijs tot zwarte kern met veel houtskoolresten. In profiel slechts 2 cm diep bewaard.
33	Cirkelvormig bruin grondspoor rond spoor 32. Veel minder houtskoolspikkels en –brokjes en slechts 4 cm diep bewaard.
34	Langwerpig grijsbruin ploegspoor.
35	Lichtbruin grondspoor. Natuurlijk.
36	Langwerpig grijsbruin ploegspoor.

37	Langwerpig grijsbruin ploegspoor.
38	Langwerpig grijsbruin ploegspoor.
39	Langwerpig grijs ploegspoor.
40	Langwerpig grijs ploegspoor.
41	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor met houtskool- en kalkmortelspikkels. Restant van een ploegspoor.
42	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
43	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
44	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
45	Rechthoekig grijs grondspoor met bruine vlekjes. Restant van de teelaarde.
46	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
47	Samen met sporen 48, 49 en 50 vormt spoor 47 samen één grote cirkelvormige verkleuring. Spoor 47 heeft een donkergrijze tot grijsgevlekte vulling met houtskoolspikkels en –brokjes evenals restanten verbrande leem.
48	Samen met sporen 47, 49 en 50 vormt spoor 48 samen één grote cirkelvormige verkleuring. Spoor 48 heeft een bruine tot grijze vulling en bevat resten verbrande leem. In profiel bleken de verschillende sporen 47, 48, 49 en 50 niet meer te onderscheiden van elkaar. Het profiel van spoor 48 bleek eerder onregelmatig met aan de westzijde een dieper gelegen deel en een schuin oplopende oostzijde. Laag 1 had een grijze vulling met daarin verbrande leem, houtskoolspikkels, een lanspunt en handgevormd aardewerk. Laag 2 had een grijsbruine vulling met resten verbrande leem, houtskoolspikkels en handgevormd aardewerk. In laag 3, met lichtgrijze gevlekte vulling, bevonden zich houtskoolspikkels en

handgevormd

aardewerk.

49	Samen met sporen 47, 48 en 50 vormt spoor 49 samen één grote cirkelvormige verkleuring. Spoor 49 heeft een bruine tot lichtbruine vulling met houtskoolspikkels en resten verbrande leem.
50	Samen met sporen 47, 48 en 49 vormt spoor 50 samen één grote cirkelvormige verkleuring. Spoor 50 heeft een bruine tot lichtbruine vulling met veel houtskoolspikkels en –brokjes en een aanzienlijke hoeveelheid verbrande leem.
51	Eerder ovaal bruin tot lichtbruin-grijs spoor met beperkte houtskoolspikkels en resten verbrande leem. In profiel eerder onregelmatig met een maximale diepte van ca. 16 cm onder het archeologische vlak.
52	Samen met sporen 53 en 54 vormt spoor 52 samen één grote cirkelvormige verkleuring. Spoor 52 heeft een donkergrijze tot donkerbruine vulling met veel verbrande leem en houtskoolspikkels.
53	Samen met sporen 52 en 54 vormt spoor 53 samen één grote cirkelvormige verkleuring. Spoor 53 heeft een donkergrijze tot bruine vulling met houtskoolspikkels en –brokjes en resten verbrande leem. In profiel bleken de verschillende sporen 52, 53, 54 en 55 niet meer te

onderscheiden van elkaar. Het profiel van spoor 53 bleek eerder onregelmatig (maximaal 28 cm onder het archeologisch vlak) te zijn en werd doorsneden door spoor 51. Laag 1 had een donkergrijze vulling met veel verbrande leem en houtskoolspikkels. Laag 2 was een bruin-grijze laag met een beetje verbrande leem en veel houtskoolspikkels in.

54	Samen met sporen 52 en 53 vormt spoor 54 samen één grote cirkelvormige verkleuring. Spoor 54 heeft een bruine tot grijze vulling met enkele houtskoolspikkels en –brokjes en resten verbrande leem.
55	Bruin cirkelvormig spoor met houtskoolspikkels dat deels sporen 52-53-54 doorsnijdt.
56	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
57	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
58	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
59	Eerder ovaal grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
60	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
61	Eerder cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
62	Bijna cirkelvormig grondspoor met grijze tot bruine vulling met daarin houtskoolbrokjes en –spikkels, resten verbrande leem en enkele

	veldkeien. In profiel ondiep bewaard (tot ca. 17 cm onder het archeologisch vlak) met een komvormige bodem.
63	Grijs tot donkergrijs gevlekt cirkelvormig grondspoor. Negatief in profiel.
64	Eerder cirkelvormig donkerbruin grondspoor met houtskoolspikkels in. Restant van een ploegspoor.
65	Ovaal grondspoor met een grijze vulling met bruine vlekjes. Bevatte houtskoolspikkels en restjes verbrande leem. Ongeveer 16 cm diep bewaard komvormig profiel. Insteek van paal 66.
66	Cirkelvormig grondspoor met een bruine vulling. Komvormig in profiel. Mogelijke paalkern van spoor 65, bewaard tot 12 cm onder het archeologisch vlak.
67	Cirkelvormig grondspoor met een grijze vulling met bruine vlekjes en houtskoolspikkels. Vrij ondiep (10 cm) bewaard komvormig profiel.
68	Bijna cirkelvormig grijs grondspoor. Restant van een ploegspoor.
69	Cirkelvormig grijsbruin grondspoor (sporen 0704 t.e.m. 0717) met een beetje houtskoolspikkels in de vulling. Paalkern, tot 22 cm onder het archeologisch vlak bewaard.
70	Cirkelvormig bruin grondspoor (sporen 0704 t.e.m. 0717) met een beetje houtskoolspikkels in de vulling. Paalspoor (met paalkern 69) met recht profiel, tot 38 cm onder het archeologisch vlak bewaard.
71	Cirkelvormig grondspoor (spoor 0101) met een lichtbruine vulling met een smal bandje van ijzeroer aan de rand. Paalkuil die tot 40 cm onder het archeologisch vlak bewaard bleef.
72	Cirkelvormig bruin tot grijs grondspoor (spoor 3107) met lichtbruine vlekken. In de vulling zijn houtskoolspikkels waarneembaar. Doorsnijdt spoor 73.
73	Ovaal bruin tot grijs grondspoor (spoor 3106) met lichtgrijze vlekken. In de vulling zijn houtskoolspikkels te zien. Vrij ondiep spoor (tot maximum 12 cm diep) met een bijna vlakke bodem.

74	Cirkelvormig bruingrijs grondspoor. Mogelijk paalspoor dat tot 12 cm onder het archeologisch vlak bewaard bleef en veel veldkeien in de vulling had.
75	Bijna cirkelvormig bruingrijs grondspoor (spoor 3105) met enkele donkergrijze vlekjes en resten van verbrande leem en houtskoolspikkels in de vulling. Niet in profiel bewaard.
76	Onregelmatig bruin grondspoor (spoor 3104) met donkergrijze vlekjes en resten van verbrande leem en houtskoolspikkels in de vulling. Niet in profiel bewaard.
77	Bijna rechthoekig bruin tot grijs gevlekt grondspoor (spoor 3103) met donkergrijze vlekjes en houtskoolspikkels en verbrande leem in de vulling. In profiel is de noordelijke helft ongeveer 20 cm diep bewaard en de zuidelijke helft slechts 10 cm.
78	Donkergrijs tot zwart gekleurd grondspoor (spoor 0722) met veel houtskoolspikkels en –brokjes en verbrande leem in de vulling. Klokvormig profiel tot 24 cm onder het archeologisch vlak bewaard. In de vulling zijn drie verschillende lagen waar te nemen waarbij laag 1 eerder lichtbruin gevlekt is en wel wat houtskool bevat. Laag 2 is een donkergrijze laag met heel veel houtskoolresten en verbrande leem. Onderaan in het noorden bevindt zich een bruine tot grijs gevlekte band

(3) met veel minder houtskool. Secundair opgevulde silo.

79	Ovaal tot cirkelvormig donkergrijs tot bruin grondspoor (spoor 0731) met lichtgrijze vlekjes en houtskoolspikkels en –brokjes en verbrande leem in de vulling. Een 10 cm diep spoor met een komvormig profiel.
80	Eerder ovaal grondspoor (sporen 0723 t.e.m. 0728) met een lichtbruine tot lichtgrijze vulling met houtskoolspikkels. In profiel een vrij ondiep spoor met rechte wanden.
81	Bruin tot lichtbruin grondspoor (sporen 0723 t.e.m. 0728) met donkergrijze vlekjes en houtskoolspikkels en –brokjes en een beetje verbrande leem. Samen met spoor 82 een 18 cm diepe kuil met komvormig profiel, waarbij geen onderscheid gemaakt kon worden tussen 81 en 82.
82	Bruin tot grijs grondspoor (sporen 0723 t.e.m. 0728) met houtskoolspikkels. Samen met spoor 81 een 18 cm diepe kuil met komvormig profiel, waarbij geen onderscheid gemaakt kon worden tussen 81 en 82.
83	Cirkelvormig bruin tot geelbruin grondspoor (sporen 0723 t.e.m. 0728) met houtskoolspikkels en veldkeien. In profiel niet bewaard.

84	Gevlekt lichtgrijze tot grijze laag met veel houtskoolspikkels. Slechts waargenomen bij het maken van het profiel van sporen 47 t.e.m. 55. Onregelmatige diepte tot maximaal 67 cm onder het archeologisch vlak. Uitgeleogde laag met bioturbatie.
102	Onregelmatige lichtbruine vulling met lichtgrijze tot witte vlekken en enkele roestvlekjes. Natuurlijke verkleuring.
103	Onregelmatige lichtbruine vulling met lichtgrijze tot witte vlekken met enkele houtskoolspikkels. Natuurlijke verkleuring.
104	Eerder ovaal lichtbruingrijs grondspoor met lichtgrijze vlekken en enkele brokjes verbrande leem. In profiel rechte wanden en een onregelmatige maar toch redelijk vlakke bodem. Tot ongeveer 40 cm onder het archeologisch vlak bewaard. De donkerbruine vulling met veel lichtgrijze tot witte vlekken, bevatte houtskoolspikkels.
	
105	Lichtbruin onregelmatig grondspoor met wat houtskoolvlekken en een beetje verbrande leem. Natuurlijke verkleuring.
106	Bijna cirkelvormig lichtbruin grondspoor met houtskoolvlekjes en enkele lichtgrijze en roestvlekken. Natuurlijke verkleuring.
107	Lichtbruin eerder langwerpige grondspoor met lichtgrijze tot witte vlekken, roestvlekken en houtskoolspikkels in de vulling. Natuurlijke verkleuring.

108	Cirkelvormig lichtbruin tot lichtgrijs grondspoor met lichtgrijze tot witte vlekken. Natuurlijke verkleuring.
109	Cirkelvormig lichtbruin tot lichtgrijs grondspoor met lichtgrijze tot witte vlekken. Natuurlijke verkleuring.
110	Onregelmatig bruingrijs grondspoor met lichtgrijze tot witte vlekken, evenals enkele gele zandvlekken. Natuurlijke verkleuring.
111	Ongeveer cirkelvormig lichtbruin tot lichtgrijs grondspoor met veel lichtgrijze tot witte vlekken, een beperkt aantal veldkeien, wat roestvlekken en vlekjes geel zand. Natuurlijke verkleuring.
112	Ongeveer cirkelvormig lichtbruin tot lichtgrijs grondspoor met veel lichtgrijze tot witte vlekken, een beperkt aantal veldkeien, wat roestvlekken en vlekjes geel zand. Natuurlijke verkleuring.
113	Ongeveer cirkelvormig lichtbruin tot lichtgrijs grondspoor met veel lichtgrijze tot witte vlekken, een beperkt aantal veldkeien, wat roestvlekken en vlekjes geel zand. Natuurlijke verkleuring.
114	Onregelmatig lichtbruin tot lichtgrijs grondspoor met veel lichtgrijze tot witte vlekken, een groter aantal veldkeien, wat roestvlekken en vlekjes geel zand. Natuurlijke verkleuring.
115	Ongeveer cirkelvormig lichtbruin tot lichtgrijs grondspoor met veel lichtgrijze tot witte vlekken, een beperkt aantal veldkeien, wat roestvlekken en vlekjes geel zand. Natuurlijke verkleuring.

3.2 De sporen in zone 2

Zone 2, in het zuidoostelijke deel van de verkaveling, omvatte de kavels 25, 26, 27 en 28 en de kavels 49 en 50 tot aan proefsleuf 25. De totale oppervlakte (uitgezonderd de wegkoffer)

besloeg ongeveer 4.500 m². Tijdens het vooronderzoek werden in deze zone verschillende proefsleuven uitgegraven, namelijk sleuven 14, 15, 16, 17, 18, 24, 25 en 47³.

In proefsleuf 15 werd een onregelmatig spoor met een diameter van ongeveer 170 cm aangetroffen dat in coupe een silo met een klokvormig profiel bleek te zijn. De bewaarde diepte onder het archeologisch vlak bedroeg ongeveer 80 cm.

Ook in proefsleuf 16 werden de resten van een silo aangetroffen. Hier waren de resten maximaal 20 cm diep bewaard.

In proefsleuf 24 werden 7 ijzertijdsporen aangetroffen. De vier sporen in sleuf 47, de wegkoffer, werden als recent geïnterpreteerd. In sleuven 14, 17, 18 en 25 werden tijdens het archeologisch vooronderzoek geen sporen waargenomen.

Tijdens de vlakdekkende archeologische opgraving van de volledige zone werden in totaal 19 sporen geregistreerd. Van deze sporen bleken er een aantal bij het couperen verschillende lagen van eenzelfde spoor te zijn, zodat uiteindelijk slechts 9 kuilen of silo's (sporen 89, 90-91-92-93-94, 96, 97, 116, 117, 118, 119 en 120), 3 recente (sporen 85, 86-87-121 en 88) en 1 negatief spoor (spoor 95) geïdentificeerd konden worden (inclusief de sporen uit het vooronderzoek).

Spoornummer	Beschrijving
85	Rechthoekig grondspoor (spoor 4704) van ongeveer 260 cm bij 200 cm met een grijsbruine vulling. In profiel vrij rechte wanden, met een bruine tot donkerbruine vulling met gele vlekken. Afgaande op het weinige aanwezige materiaal vrij recent te dateren.
86	Ovaal grijsbruin grondspoor met veel bioturbatie, gelegen tegen spoor 87. In profiel slechts een 10-tal cm diep bewaard.
87	Langwerpig grondspoor (spoor 4702) met een grijsbruine vulling met veel bioturbatie, een verderzetting van spoor 121. Maximaal 14 cm diep

³ Deville, Houbrechts & Van den Vonder 2008: 23-25, 27 en 33-34.

bewaard in profiel. Afgaande op het aanwezige materiaal zeer recent te dateren.

88 Langwerpig grondspoor (spoor 4703) met een gevlekte geelbruine tot donkerbruine vulling met veel bioturbatie. In profiel vrij rechte wanden en een gebogen bodem. Afgaande op het weinige aanwezige materiaal vrij recent te dateren.

89 Ovaal grijs tot bruin grondspoor met veel houtskoolspikkels en –brokjes in de vulling. Het spoor is duidelijk te identificeren als silo, met een klokvormig profiel dat een diepte van ongeveer 116 cm bereikt. De bovenste vulling (1) is gevlekt grijsbruin met in de vulling slechts enkele scherven handgevormd aardewerk, verbrande leem en veel houtskoolspikkels en –brokjes. Laag 3 heeft een donkerbruine tot donkergrijze vulling met veel houtskoolresten, verbrande leem, een beetje verbrand bot, enkele veldkeien en een veel handgevormd aardewerk. Tussen lagen 1 en 3 bevond zich een dunne lens (laag 2) met een eerder bruine vulling waarin houtskool en verbrande leem werden aangetroffen. Helemaal onderaan bevindt zich een dun laagje (laag 4) met een lichtgrijze vulling.

90

Grote bruine tot lichtgrijze verkleuring (sporen 2402 t.e.m. 2408) met veel houtskoolspikkels. Samen met sporen 91, 92, 93 en 94 vormt spoor 90 samen één grote cirkelvormige verkleuring (diameter ca. 280 cm). In profiel bleken de verschillende sporen niet altijd meer te onderscheiden van elkaar. Het profiel van spoor 48 was klokvormig en ongeveer 150 cm diep bewaard. In totaal werden 22 verschillende lagen ingetekend.

91

Bijna cirkelvormig grondspoor (sporen 2402 t.e.m. 2408) met een bruine tot donkergrijze vulling met veel houtskoolspikkels en –brokjes en resten verbande leem. Samen met sporen 90, 92, 93 en 94 vormt spoor 91 samen één grote cirkelvormige verkleuring.

92	Eerder lichtgrijze zone (sporen 2402 t.e.m. 2408) tussen sporen 91 en 94. Veel houtskoolspikkels in de vulling. Samen met sporen 90, 91, 93 en 94 vormt spoor 92 samen één grote cirkelvormige verkleuring.
93	Grijsbruin ovaal grondspoor (sporen 2402 t.e.m. 2408) dat doorsneden wordt door spoor 94. Beperkter houtskoolspikkels in de vulling. Samen met sporen 90, 91, 92 en 94 vormt spoor 93 samen één grote cirkelvormige verkleuring.
94	Eerder ovaal grondspoor (sporen 2402 t.e.m. 2408) met een donkergrijze vulling met veel houtskoolspikkels en –brokjes en verbrande leem. Samen met sporen 90, 91, 92 en 93 vormt spoor 94 samen één grote cirkelvormige verkleuring.
95	Cirkelvormig grijs tot lichtgrijs gevlekt grondspoor (sporen 2402 t.e.m. 2408) met een beetje houtskoolspikkels in de vulling. Niet bewaard in profiel.
96	Onregelmatig grondspoor (sporen 1601 t.e.m. 1603) met een bruine vulling met veel houtskoolbrokjes en resten verbrande leem. In profiel slechts 20 cm diep bewaard met een klokvormig profiel. Een bovenste laag (1) had een grijsbruine vulling met veel houtskoolbrokjes, resten verbrande leem en zeer poreus handgevormd aardewerk. Het onderste laagje (2) was een vrij homogene (uitlogings)laag met een lichtgrijze

vulling.

97

Onregelmatig grondspoor (sporen 1501 en 1502) met een bruingrijze vulling die een beetje houtskoolspikkels en verbrande leem bevat. Klokvormig profiel dat tot ongeveer 76 cm onder het archeologisch vlak bewaard bleef. Helemaal onderin bevindt zich een bandje met veel meer houtskoolspikkels en -brokjes.

116

Cirkelvormig donkerbruin grondspoor met lichtbruine vlekken in de vulling. Komvormig profiel dat slechts een 8-tal cm diep bewaard bleef.

117	Cirkelvormig lichtgrijs tot wit grondspoor met veel lichtbruine vlekken en houtskoolspikkels in de vulling. In profiel 40 cm diep bewaard met een vlakke bodem en gebogen wanden.
118	Onregelmatig grondspoor met een donkerbruine vulling met lichtbruine en witte vlekken. In profiel tekenden zich twee naast elkaar gelegen, ondiepe kuilen af.
119	Cirkelvormig grondspoor met een lichtbruine vulling waarin zich lichtgrijze tot witte vlekken, houtskoolspikkels en wat verbrande leem bevinden. Centraal is een donkerbruine kern met meer houtskool in. In profiel lijkt een recentere kuil (lagen 1, 2 en 3) een oudere, ondiepere kuil te doorsnijden (lagen 4 en 5).
120	Groot cirkelvormig grondspoor met een heterogene grijsbruine vulling met lichtgrijze tot witte vlekken, enkele vlekken geel zand, wat verbrande leem en enkele veldkeien. In profiel maximaal 30 cm diep bewaard met een vrij vlakke bodem en komvormige wanden.
121	Langwerpig grondspoor met een heterogene lichtgele tot roestbruine vulling met veel bioturbatie, een verderzetting van spoor 88. Slechts enkele cm diep bewaard in profiel. Afgaande op het aanwezige materiaal (o.a. twee kogels) zeer recent te dateren.

3.3 De sporen in zone 3

Tijdens het archeologisch vooronderzoek werden in proefsleuf 20 karrensporen en een grachtje aangetroffen. Een coupe op dit grachtje bracht Romeins aardewerk aan het licht. Er werd dan ook van uit gegaan dat de greppel en karrensporen wijzen op een Romeins wegtracé⁴.

Omwille van de symmetrie van Romeinse wegen, werd in deze zone een groter vlak opengelegd om de grachten aan beide zijden van de karrensporen te documenteren. Er bevond

⁴ Deville, Houbrechts & Van den Vonder 2008: 25-26.

zich echter geen gracht aan de andere kant van deze sporen. Wel bleek ten noorden van het reeds gekende grachtje nog een tweede, niet parallel gelegen grachtje te lopen.

Spoornummer	Beschrijving
98	<p>Grachtje (rechts op foto) met een lichtbruine tot lichtgrijze vulling. Tijdens het vooronderzoek werd in dit grachtje een stuk van een Romeinse kruik gevonden. In profiel is het grachtje onregelmatig in vorm en diepte (tussen 22 en 44 cm). Bij de archeologische opgraving werd een groot fragment handgevormd besmeten aardewerk aangetroffen. (Links op de foto is spoor 99 te zien.)</p>
99	<p>Grachtje met een lichtgrijsbruine tot grijsbruine vulling. In profiel is het grachtje ongeveer komvormig, met een variërende diepte tussen 14 en 36 cm.</p>
100	<p>Verskillende grotere en kleinere, slechts ondiep bewaarde karrensporen.</p>
101	<p>Zelfde grachtje als 99.</p>

3.4 De sporen in zone 4

In de proefsleuven die tussen zones 1 en 2 gelegen waren, werden twee heel duidelijke ijzertijdkuilen aangetroffen. Gedurende het archeologisch onderzoek dienden deze sporen volledig opgegraven te worden.

Spoor 0504 had een onregelmatige cirkelvorm en had een diameter van bijna 170 cm. De centrale vulling (1) was grijs tot lichtgrijs gevlekt en bevatte handgevormd aardewerk, houtskoolspikkels en –brokjes, een klein beetje verbrande leem en een beperkt aantal veldkeien. Aan weerszijden van de centrale vulling bevonden zich nog twee vullingen waarvan de oostelijke laag (2) eerder bruin gevlekt was met een beetje houtskoolspikkels en de westelijke laag (3) lichtbruin was met een weinig houtskoolspikkels. De kuil had vrij rechte wanden en een vlakke bodem.

Tijdens het vooronderzoek⁵ werden 11 ijzertijdscherven gevonden waarvan 2 gedetermineerd werden als van het type “Kemmelberg”. Een zwart geglad wandfragment werd gedetermineerd als luxeaardewerk en in de midden-ijzertijd gedateerd. Na controle van de betreffende scherven bleek dit foutief te zijn en waren alle scherven afkomstig van lokale productie⁶.

⁵ Deville, Houbrechts & Van den Vonder 2008: 18.

⁶ Voor enkele tekeningen van Kemmelberg-aardewerk kan verwezen worden naar Van Roeyen 1996: 39 (fig. 11), 45 (fig. 18) en 46 (fig. 19). Ook Rica Annaert (VIOE) bevestigde de afwezigheid van Kemmelberg-aardewerk.

Spoor 2801⁷ had een onregelmatige ronde vorm met een diameter van ongeveer 110 cm. De donkerbruine tot donkergrijze vulling bevatte veel houtskoolspikkels en resten van verbrande leem en handgevormd aardewerk. De kuil bleef slechts 10 cm diep bewaard, maar was toch rijk aan materiaal. Aan de westelijke zijde had de kuil een recht profiel, terwijl aan de oostelijke zijde dit schuin oplopend was.

Op basis van de gelijkende vorm en/of vulling met onder andere sporen 8 en 78 in zone 1 en sporen 96 en 97 in zone 2 kan dit spoor geïnterpreteerd worden als de onderkant van een silo. Erosie en landbouwactiviteiten zijn er dan verantwoordelijk voor geweest dat het spoor slechts beperkt bewaard is gebleven.

3.5 Interpretatie

In totaal werd iets meer dan 1 ha vlakdekkend onderzocht aan het Medekensveld te Kuntich. De sporendensiteit was zeer laag, want in totaal konden 23 kuilen of silo's, 10 paalsporen en nog een 8-tal meestal zeer ondiep bewaarde sporen herkend worden. Men kan dus allerm minst spreken van nederzettingssporen.

De grote silo's en kuilen bevinden zich op het hoogste deel van het terrein, op de zuidelijke helling van de rug. Deze ligging doet vermoeden dat het telkens om silo's of kuilen gaat die

⁷ Deville, Houbrechts & Van den Vonder 2008: 28-29.

gelegen waren tussen de velden. De eigenlijke ijzertijd nederzetting kan dan lager op de helling verwacht worden, in de zone waar nu reeds een woonwijk aanwezig is.

Kuntich-Medekensveld is niet de enige site waar een dergelijk patroon van verspreide voorraadkuilen voorkomt. Onder andere te Tongeren-Plinius⁸, Riemst-Lafelt⁹, Huize-Lozer¹⁰, Rosmeer-Staberg¹¹ en Neerharen-Rekem¹² werden clusters van gelijkaardige voorraadkuilen aangetroffen. Ook op de Hooidonksche Akkers te Son en Breugel werden een groot aantal gelijkaardige kuilen gevonden, maar hier werden ook wel (eerder beperkte) nederzettingssporen blootgelegd¹³.

Op de site Rosmeer-Staberg werden, verspreid over een oppervlakte van 1,3 ha, 30 afvalkuilen opgegraven. De exacte functie van de kuilen is niet te achterhalen, maar er is in alle geval geen verband aan te tonen met eventuele bewoningssporen. Interessant is ook dat op deze site een groot aantal parallelle ploegsporen werden aangetroffen¹⁴. Mogelijk zijn de karrensporen in zone 3 niet zozeer te interpreteren als restanten van een wegtracé, maar eerder als ploegsporen. De aanwezige greppels kunnen in dat geval restanten zijn van oude perceelsgrachtjes. Eén van de greppels bevatte een Romeinse kruik zodat het geheel misschien in de Romeinse periode moet geplaatst worden. Evenzeer mogelijk is dat de tweede greppel en de ploegsporen in de ijzertijd thuishoren maar hierover kan geen uitsluitsel gegeven worden.

De site Huize-Lozer leverde verspreid 7 grote kuilen op. In het betreffende artikel wordt een overzicht gegeven van mogelijke interpretaties die aan dergelijke kuilen gegeven kunnen worden. Zo worden suggesties naar voren geschoven als zouden het kookplaatsen, droog- en roosterhaarden, rookgaten bij leerlooien of open kuilovens zijn. Omdat in meerdere sites graankorrels in de vulling bewaard bleven, wordt toch vooral de hypothese van opslagplaats

⁸ Dyselinck & Bink 2007.

⁹ Pauwels & Vanderhoeven 2003.

¹⁰ Van Doorselaer 1972.

¹¹ Roosens & Lux 1969.

¹² De Boe 1985.

¹³ van den Broeke 1980: 19-23.

¹⁴ Roosens & Lux 1969: 10-12.

voor voorraden weerhouden¹⁵. Ook in Kumtich-Medekensveld lijkt deze laatste hypothese de meest waarschijnlijke, hoewel het paleo-botanisch onderzoek dit nog verder moet bevestigen. Na hun oorspronkelijke gebruik, zijn de kuilen later als afvalkuilen gebruikt, wat de vele scherven, houtskool, resten verbrande leem, ... verklaren.

Van de 23 kuilen of silo's hebben er 6 een klokvormig (sporen 8, 78, 89, 90, 96 en 97) en 3 een cilindrisch profiel (sporen 104, 0504 en 2801). De andere 14 kuilen hebben ofwel een onvoldoende diep bewaard profiel om zinvolle uitspraken te doen, ofwel zijn het eerder komvormige sporen. Bij de kuilen met klokvormig profiel bestrijkt het onderste deel van de kuil duidelijk een groter oppervlak dan de opening. Kegelvormige voorraadkuilen werden niet herkend.

Volgens van den Broeke¹⁶ zijn de verschillen in vulling van de kuilen te verklaren door hun latere gebruik. Een eerste opvullingspatroon ontstaat bij het vullen van een kuil met verse aarde van een nieuw gegraven kuil. De vulling is vrij arm aan vondsten en vertoont een centrale bult. Dit patroon is te herkennen in spoor 90. Ook structuur 110 op de site Tongeren-Plinius heeft een gelijkaardige vulling¹⁷.

Een tweede opvullingspatroon is er één van afwisselende donkerdere en lichtere lagen die ontstaan door het dumpen van nederzettingsafval. Vooral spoor 89 is hiervan een goed voorbeeld, al zijn de meeste kuilen op de site Kumtich-Medekensveld gelijkaardig.

Een laatste opvullingspatroon ontstaat bij een geleidelijke opvulling door sedimentatie en erosie. De vullingen zijn zeer gelaagd. Dit patroon werd niet herkend in Kumtich.

Een laatste context die de nodige aandacht verdient, zijn de sporen 47-48-49-50 (spoor 48 genoemd), 51, 52-53-54-55 (spoor 53 genoemd) en 84. Spoor 84 is een doorlopende, bleke uitgeloopte laag onder sporen 48, 51 en 53.

Sporen 48, 51 en 53 hadden een onregelmatig profiel en waren maximaal ca. 30 cm diep bewaard. De drie sporen zijn duidelijk te beschouwen als één cluster. In spoor 48 werd bij het couperen een omgekeerde schaal in zeer broos aardewerk gevonden, evenals een ijzeren

¹⁵ Van Doorselaer 1972: 323-325.

¹⁶ van den Broeke 1980: 23-24.

lanspunt. Het type van de lanspunt kon nog niet bepaald worden omdat vooral het blad zelf sterk gecorrodeerd is. De schacht was relatief goed bewaard¹⁸.

De aanwezigheid van een metalen voorwerp dat duidelijk in goede staat was (geen beschadigingen) is opmerkelijk gezien de waarde van dergelijke voorwerpen in de ijzertijd. De suggestie wordt daarom ook gemaakt dat het geheel als een rituele context aanzien kan worden waarbij een lanspunt, een schaal en mogelijk kruiden of gewassen als depositie werden achtergelaten op de velden. Paleo-botanisch onderzoek op een zeefstaal uit spoor 48 moet hierbij een mogelijke aanvulling zijn.

¹⁷ Dyselinck & Bink 2007: 143.

¹⁸ Een proefrestauratie zal worden uitgevoerd door Ansje Cools (VIOE) teneinde een betere typering van het voorwerp te kunnen bekomen.

HOOFDSTUK 4 INTERPRETATIE VAN DE VONDSTEN

4.1 Aardewerk

In totaal zijn 844 scherven gevonden tijdens het vooronderzoek en de eigenlijke opgraving te Kuntich Medekensveld (bijlagen 1 en 4). Van deze scherven kunnen er 838 aan de ijzertijd worden toegewezen. Het aardewerk bestaat uit 86 randfragmenten, 26 bodemfragmenten en 1 volledig profiel. Alle overige scherven zijn wandfragmenten of niet determineerbare kleine fragmenten. Naast vijf postmiddeleeuwse scherven die verspreid over het terrein gevonden werden, bevatte één greppel een deel van een Romeinse kruik.

4.1.1 Technische kenmerken

Alle scherven werden in vijf groepen ingedeeld naargelang de afwerking van de wand: ruw (27,1%), geheel of gedeeltelijk besmeten (38,4%), geglad of gepolijst (9,2%), versierde wand of rand (3,2%) en onbepaald (22,1%). De versierde scherven kunnen verder ingedeeld worden in wanden met vingertopindrukken (0,7%), randen met vingertopindrukken (1,2%) en wanden met kamstreekversiering (1,3%).

Het bestuderen van de inclusies in het baksel gebeurde met het blote oog, zodat slechts oppervlakkige waarnemingen mogelijk waren. Als verschralingmateriaal werd vooral potgruis gebruikt, regelmatig in combinatie met zand dat mogelijk van nature in de klei aanwezig is. Soms komen kiezels of steengruis voor en enkele holtes lijken te wijzen op sporadisch gebruik van organisch materiaal, hoewel dit niet met zekerheid is vastgesteld. Er is vrij weinig variatie in het gebruikte verschralingmateriaal zodat op basis hiervan geen duidelijke groepen te onderscheiden zijn. Wel is de verschraling bij relatief dunwandige scherven met een zorgvuldiger afgewerkte wand gemiddeld iets fijner en uniformer dan bij de dikwandige, vaak besmeten exemplaren. Er bestaat echter veel overlap tussen beide groepen. De wanddikte varieert van ca. 0,4 cm tot ca. 2 cm.

De kleur van de buitenwand is meestal niet uniform en varieert van zeer donkergrijs tot lichtbruin en oranje. Dergelijke variatie is typisch voor aardewerk gebakken in veldoventjes waar de zuurstoftoevoer niet gecontroleerd verloopt. Meerdere scherven met een zorgvuldiger afgewerkte en vaak gegladde wand zijn uniform zwart of vertonen slechts enkele lichtgrijze vlekken. Dit zou kunnen wijzen op een meer gecontroleerde, gereduceerde atmosfeer tijdens het bakken.

4.1.2 Typologische aspecten

Er wordt gebruik gemaakt van de typologie opgesteld door van den Broeke voor het midden ijzertijdaardewerk gevonden op de zuid Nederlandse site 'Hooidonksche Akkers'¹⁹. Alle hierna vernoemde types zijn overgenomen uit dit werk.

Bodems

Bij enkele grote fragmenten van lage schalen kan een bodem van type B verondersteld worden (cfr. 08-KUME-047). Dit type bodem heeft een vloeiende overgang naar de wand. De volledige bodem is echter nergens bewaard.

Alle 26 bodemfragmenten en het volledige profiel behoren tot bodemtype A waarbij een duidelijke knik aanwezig is op de overgang tussen wand en bodem. Vaak verloopt de overgang naar de wand via een kort steil traject waardoor de bodem duidelijk geprononceerd is. Op één uitzondering na zijn alle bodems vlak. De uitzondering is een duidelijk holle bodem uit spoor 89 met een diameter van ca. 5,4 cm en een ruwe, schuin uitstaande wand (08-KUME-047). Vergelijkbare types werden gevonden op de Hooidonksche Akkers, hoewel ze ook daar zeldzaam zijn²⁰.

¹⁹ van den Broeke 1980.

²⁰ van den Broeke 1980: 28 – 29 en fig. 13 nr. 8.

Randen

In totaal zijn 86 verschillende randen aangetroffen. Zowel vlakke, spits toelopende en afgeronde randen komen voor. Eén volledig profiel, één schouderfragment en 38 randen worden hierna besproken, het merendeel kan in de typologie van van den Broeke geplaatst worden. Alle overige randscherven zijn te klein om ze aan een bepaald type pot te kunnen toewijzen. Er worden drie hoofdgroepen onderscheiden met telkens verdere indelingen.

Type I: Open potten

Een open potvorm wordt gedefinieerd door de afwezigheid van een schouder, dus als een pot zonder naar binnen gericht bovendeel.

Ib Schalen, kommen en hoge potten zonder duidelijke knik of teruggebogen rand. Spoor 96 (08-KUME-053) bevatte een tamelijk dikwandig exemplaar van type Ib1, dat beschreven wordt als 'kleine schalen met korte, convexe wand'. Een kom uit spoor 89 is van type Ib3 (08-KUME-047), dat gedefinieerd wordt als 'grote schalen en kommen met een rechte tot licht convexe wand'. Ze heeft gegladde maar oneffen wanden. Een vrij klein randfragment met vingertopindrukken op de rand uit spoor 89 (08-KUME-047) moet mogelijk tot dit type gerekend worden. Het type Ib6 wordt waarschijnlijk vertegenwoordigd door een ruwwandig exemplaar uit spoor 62 (08-KUME-039). De wand is echter te onvolledig bewaard om de scherf met zekerheid aan dit type toe te wijzen.

Ic Schalen met duidelijke buikknik en niet uitgebogen rand waarbij de knik niet ver van de rand gelegen is. Onder de knik is de wand recht tot convex, erboven recht tot licht concaaf. Twee randfragmenten uit spoor 89 behoren tot dit type (08-KUME-047). Ze hebben een gegladde buitenzijde en een duidelijk vlakke rand. Onder één van de randen is langs de binnenzijde een duidelijke groef zichtbaar.

Id Schalen en kommen met naar buiten gebogen rand. Eén rand uit spoor 89 behoort tot een lage schaal (type Id1), een tweede exemplaar tot een schaal of kom (type Id1 of 2) (08-KUME-047). Ze hebben gegladde donkergrijze wanden. Spoor 93 bevatte een vrij dikwandige randscherf met een zwak naar buiten gebogen rand. Het is onduidelijk of ze tot type Id2 of Ic behoort (08-KUME-051). De wanden zijn ruw gelaten.

Type II: Gesloten potten met naar binnen gerichte rand

Een scherf uit spoor 2801 (08-KUME-018) heeft een naar binnen gerichte rand met een korte hals en een versterkte ronding of knik niet ver onder de rand. Ze past niet bij een bepaalde variant van type II.

Drie andere scherven uit spoor 2801 (08-KUME-018) hebben een naar binnen gerichte rechte hals, maar kunnen eveneens niet verder ingedeeld worden.

Ila Kommen en hoge potten met ronde overgang van buik naar schouder. Deze potten hebben meestal een besmeten buik en ruw gelaten hals. Twaalf kleinere randscherven uit spoor 89 behoren tot dit type (08-KUME-047). Ze zijn echter te onvolledig bewaard om ze aan een bepaalde variant te kunnen toeschrijven. De meeste zijn slordig afgewerkt en tamelijk dikwandig. Twee hebben vingertopindrukken onder de rand en drie scherven hebben vingertopindrukken op de rand. Spoor 48 bevatte twee dergelijke randen, waarvan één met vingernagelindrukken op de rand (08-KUME-028). Nog een exemplaar met vingertopindruk op de rand werd uit spoor 0504 gerecupereerd (08-KUME-021). Spoor 97 (08-KUME-055) leverde twee onversierde randen op, sporen 0718 (08-KUME-069), 62 (08-KUME-039) en 8 laag 1 (08-KUME-022) bevatten telkens één exemplaar.

Ila2 Grote kommen met uitstaande buik. Spoor 89 bevat twee randen van dit type (08-KUME-047). Eén scherf heeft een rij vingertopindrukken op de rand.

Ila3 Vrijwel emmervormige hoge potten met een lange, bijna rechte steile buik die met een versterkte ronding overgaat in een korte, iets schuin naar binnen gebogen schouder. Een grote randscherf uit spoor 48, laag 2 behoort tot dit type (08-KUME-029). De rand is bovenaan versierd met vingertopindrukken. De hals is ruw gelaten, de buik geglad.

Ila4 Min of meer tonvormige hoge potten met een ongemerkte overgang van de buik naar de relatief lange schouder. Hiervan zijn vier randscherven in spoor 89 gevonden (08-KUME-047). Eén exemplaar heeft een vingertopindruk op de rand. Ook van dit type is een grote randscherf uit spoor 98 die besmeten is tot tegen de rand (08-KUME-058). Spoor 98 leverde echter naast dit fragment nog een deel van een Romeinse kruik op, het hier besproken fragment is dus waarschijnlijk niet in de ijzertijd te dateren.

IIb Kommen en hoge potten met dubbelkonisch profiel. Een randscherf uit spoor 53 behoort tot een grote pot (type IIb1). De schouder is vrij steil en de rand is bovenop versierd met vingertopindrukken (08-KUME-034).

Een scherf uit spoor 0504 behoort qua vorm tot type IIb1 (08-KUME-060). De horizontale kamstreekversiering onder de schouder is echter uitzonderlijk; meestal zijn deze potvormen besmeten. De hals is geglad.

Type III Gesloten potten met opstaande of naar buiten gerichte rand

IIIa Lage schalen met geknikte overgang van buik naar steile schouder en uitstaande rand. Spoor 89 bevat één randscherf van een schaal die tot dit type behoort (08-KUME-047). Ze heeft gegladde wanden.

Een praktisch volledige schaal uit spoor 48 (08-KUME-032) vormt blijkbaar een uitzondering doordat ze een geprononceerde bodem heeft (bodemtype A) terwijl de meeste exemplaren van type IIIa een vloeiende overgang tussen wand en bodem hebben (bodemtype B). De schaal heeft een slechts licht uitstaande rand en is langs beide zijden geglad.

IIIc Potten en/of hoge potten met geknikte overgang van buik naar rechte schouder en verticale tot uitstaande rand of korte hals. Spoor 89 (08-KUME-047) bevat één rand met een verticale schouder en iets uitstaande rand (type IIIc1). De buitenwand is boven de knik geglad en onder de knik ruw gelaten. Een randscherf met een naar binnen staande schouder en licht uitstaande rand (type IIIc2) is afkomstig uit spoor 8 laag 1 (08-KUME-022). Een grote randscherf uit spoor 48 (08-KUME-028) is eveneens van type IIIc2.

IIIh Hoge potten met tonvormige tot zwak dubbelkonische romp en korte, iets uitstaande hals. Een scherf van type IIIh uit spoor 53 (08-KUME-034) heeft een steile schouder en een korte, uitstaande rand.

Overige vormen

Enkele randvormen behoren niet tot één van de hierboven besproken types. Spoor 48 bevatte een randscherf met een licht uitstaande, lange hals (08-KUME-028). Ze lijkt sterk op een type

dat van den Broeke beschrijft als 'potten met een cilindrische tot trechtervormige hals'²¹. De scherf is vrij dunwandig en aan beide zijden geglad. Een gelijkaardige rand is afkomstig uit spoor 84 (08-KUME-041). Van den Broeke vermeldt dat sommige van deze randtypen tot Marne-aardewerk met lange hals en scherpe knik kunnen behoren²². Bij geen van de scherven is echter een indicatie van een scherpe knik aanwezig.

Sporen 48 (08-KUME-028) en 2801 (08-KUME-018) leverden telkens één rand op van kommen met een zeer scherpe schouderknik en sterk naar binnen staande, relatief korte hals. Beide hebben een kamstreekversiering onder de schouder die waarschijnlijk de gehele buik innam. Het exemplaar uit spoor 2801 heeft ruw gelaten wanden en een spitse rand. De andere scherf is min of meer glad gemaakt op de hals en aan de binnenzijde. De potvorm wijst op invloeden van het Marne-aardewerk uit Noord-Frankrijk, dat eveneens scherpe knikken vertoont. Spoor 48 bevatte verder twee onversierde scherven met een scherpe knik op de schouder maar waarvan de rand niet bewaard bleef. Ze behoren mogelijk tot een gelijkaardig type.

Een ruwwandige scherf waarvan de rand niet bewaard bleef, maar wel een deel van de schouder en hals, heeft een uitstaande lange hals en een vrij scherpe schouderknik. Ze is afkomstig uit spoor 8 laag 1 (08-KUME-022) en lijkt op een type gevonden op de Hooidonksche Akkers²³.

Versiering

In totaal zijn 27 scherven versierd. De versiering is in drie types onder te verdelen. Een eerste type bestaat uit vingertop- of nagelindrukken op de rand. Hiervan zijn 10 voorbeelden gevonden. Steeds gaat het om grotere, meestal besmeten potten die, voor zover ze determineerbaar zijn, telkens tot type II behoren.

Zes scherven hebben vingertopindrukken op de wand waarvan er vijf in spoor 89 (08-KUME-047) gevonden zijn en één in spoor 96 (08-KUME-053). Vaak zijn deze in een rij aangebracht, soms lijken ze een groter deel van de wand te bezetten. Eenmaal komt deze versiering voor op

²¹ van den Broeke 1980: 42 en 39 fig. 21 nr. B101.

²² van den Broeke 1980: 42.

een randscherf die onder de zone met indrukken duidelijk besmeten is. Ook deze versieringsvorm komt steeds op vrij dikke en ruwwandige, vaak slordig afgewerkte scherven voor.

Kamstreekversiering werd bij 11 scherven vastgesteld. De groeven kunnen zowel horizontaal als verticaal lopen, soms kruisen ze elkaar haaks. Dit type versiering komt op verschillende potvormen voor, zij het nooit in combinatie met een besmeten wand. De versiering lijkt meestal een groot deel van de wand in beslag te nemen.

4.1.3 Datering van het aardewerk

Een schema voor het dateren van ijzertijd aardewerk uit Zuid-Nederland werd opgesteld door van den Broeke aan de hand van gegevens uit de grootschalige opgravingen te Oss-Ussen²⁴. Dat dit schema bruikbaar is voor midden ijzertijd sites in Vlaanderen blijkt uit de resultaten van de opgraving te Brecht Overbroek²⁵. Gezien de types die in Kumtich vertegenwoordigd zijn, vergelijkbaar zijn met zowel het materiaal uit Hooidonksche akkers, Oss-Ussen en Brecht Overbroek, is het aannemelijk dat het dateringschema ook hier van toepassing is.

Een eerste indicatie is de verhouding tussen besmeten en onbesmeten scherven. Het percentage besmeten scherven neemt toe gedurende de vroege ijzertijd en blijft voor de hele midden ijzertijd hoog om tijdens de late ijzertijd weer geleidelijk af te nemen²⁶. Te Kumtich is op een totaal van 838 scherven 38,4% besmeten, wat vergelijkbaar is met het percentage besmeten scherven te Brecht-Overbroek (35,1% met n=1411)²⁷. Te Hooidonksche akkers bedroeg het percentage besmeten scherven 54,7% (n=16869)²⁸. Een relatief groot aandeel besmeten scherven past goed binnen een midden ijzertijd context, maar is op zich onvoldoende voor een zekere datering.

²³ van den Broeke 1980: 39 fig. 21 nr. B21.

²⁴ van den Broeke 1987a: 32-33.

²⁵ Gautier & Annaert 2006.

²⁶ van den Broeke 1987a: 32-33 afb. 5a.

²⁷ Gautier & Annaert 2006: 24.

²⁸ van den Broeke 1980: 27.

Typologische indicaties worden door van den Broeke ook in frequentietabellen weergegeven²⁹. Te Kumtich zijn slechts 40 min of meer determineerbare exemplaren aanwezig. Toch valt op dat de verhouding tussen de drie hoofdgroepen te Kumtich goed overeenstemt met de frequenties die gegeven worden voor de midden ijzertijd. Zo is groep II (gesloten vormen zonder hals) met 22 exemplaren veruit in de meerderheid, het aandeel van groep I (open vormen, 9 exemplaren) en groep III (gesloten vormen met hals, 7 exemplaren) is duidelijk lager.

Het frequent voorkomen van veelal besmeten, gesloten potten zonder hals (cf. type IIa) stemt overeen met aardewerk ensembles van de midden ijzertijd, zij het dat ook dit op zich geen zekere datering oplevert³⁰.

Belangrijk argument voor een datering zijn de scherp geknikte aardewerkvormen die geïnspireerd zijn op het Noord-Franse Marne aardewerk en die voorkomen vanaf het begin van de midden ijzertijd. Potvormen met scherpe knikken zijn duidelijk aanwezig bij de exemplaren van de types Ic, Id, IIb IIIa en IIIc. Niet alle geknikte vormen zijn per definitie geïnspireerd op Marne aardewerk. Een voorbeeld uit Kumtich waar dit duidelijk wel het geval is, vormt de kom met kamstreekversiering uit spoor 48 (08-KUME-028). Gesloten potvormen met een sterke knik maar zonder hals zijn een typische verschijning voor de midden ijzertijd (cfr. ook het exemplaar uit spoor 2801). Opvallend is de gelijkenis met types uit Oss-Ussen die eveneens een kamstreekversiering hebben onder de schouder³¹.

Van den Broeke vermeldt dat het frequent voorkomen van scherp geknikte vormen met een relatief dunne wand typisch is voor fase F, wat overeenstemt met de tweede fase van de midden ijzertijd³². Dit geeft een absolute datering in de tweede helft van de 5de eeuw v.Chr.³³.

Met fase F wordt de rechtstreekse invloed van het Marne aardewerk duidelijk met de fel geknikte vormen, dunnere en zorgvuldiger afgewerkte wanden, meer wandversiering en een afname van het aantal besmeten potten. In de volgende fase G verflauwen de hoekige profielen, neemt de wanddikte toe, vermindert het aantal versierde scherven en worden weer

²⁹ van den Broeke 1980: 32-33 afb. 5b en c.

³⁰ van den Broeke 1980: 32-33 afb. 5c type 23a.

³¹ van den Broeke 1987b: 107 afb 8 nr. 2 en 3.

³² van den Broeke 1987b: 109

³³ van den Broeke 1987a: 33.

meer potten besmeten³⁴. Deze evolutie gebeurt blijkbaar simultaan in een grote regio³⁵, waardoor de datering uit Oss-Ussen ook voor de site te Kumtich kan aangehouden worden.

Samenvattend kan gesteld worden dat het aardewerk van de site Kumtich Medekensveld het best past binnen fase F, zodat een vrij nauwkeurige datering in de tweede helft van de 5de eeuw v.Chr. bekomen wordt.

Uitzondering hierop is spoor 98. In deze greppel werd tijdens het vooronderzoek een deel van een Romeinse kruik gevonden³⁶. Tijdens de opgraving leverde dit spoor een groot fragment op van een besmeten pot die qua vorm en bakking niet afwijkt van het overige ijzertijd aardewerk en ingedeeld kan worden bij het type Ila4. Het fragment kan intrusief zijn maar dit lijkt onwaarschijnlijk gezien de grootte van de scherf. Aannemelijker is een datering in de Romeinse periode; besmeten potten komen ook elders soms in inheems Romeinse context voor³⁷.

4.2 De overige vondsten

4.2.2 Spinklosje

Eén spinklosje in aardewerk werd aangetroffen in spoor 54. Het heeft een min of meer ronde vorm met twee vlakke zijden en een centrale doorboring. De afwerking is slordig. Een fragment van een gelijkend exemplaar werd gevonden op de Hooidonksche Akkers³⁸.

4.2.2 Natuursteen

In totaal zijn 11 fragmenten natuursteen uit vier sporen gevonden op de site. Opmerkelijk is dat hierbij geen fragmenten tefriet gevonden zijn. Maalstenen uit dit vulkanisch gesteente werden in de ijzertijd en de Romeinse periode vaak geïmporteerd, delen van dergelijke maalstenen

³⁴ van den Broeke 1987b: 109.

³⁵ van den Broeke 1987a: 33.

³⁶ Deville, Houbrechts & Van den Vonder 2008.

³⁷ Mondelinge mededeling Rica Annaert (VIOE).

³⁸ van den Broeke 1980: 57 fig. 27 nr. c98.

worden dan ook regelmatig gevonden op archeologische sites³⁹. Spoor 96 leverde een zandstenen fragment op dat mogelijk afkomstig is van een ronde maalsteen met centrale doorboring, deze doorboring is echter niet bewaard. Het fragment is 3 cm dik, één zijde is vlak met gladde en ruwere delen. De andere zijde is ruw en vertoont sporen van verbranding. Spoor 89 bevatte een zandstenen fragment dat waarschijnlijk ook tot een maalsteen behoorde. Eén zijde heeft een vrij glad oppervlak en één zijkant is afgerond, de overige delen zijn breukvlakken. Het fragment is maximaal 6,5 cm dik. Twee grote zandstenen fragmenten uit spoor 97 en een klein fragment uit spoor 89, alledrie met een vlakke zijde, zijn waarschijnlijk afkomstig van maalstenen of slijpstenen. Van vier zandstenen fragmenten is de oorspronkelijke vorm niet meer te achterhalen. Een onbestemd fragment calciet is afkomstig uit spoor 89.

Vermeldenswaard tenslotte is een deel van een gepolijste bijl in bruine silex die aangetroffen werd in spoor 89. Waarschijnlijk is deze vondst als intrusief te beschouwen en hoort ze thuis in het neolithicum. Silex artefacten verschijnen wel meer in sporen van latere perioden, mogelijk werden artefacten uit vroegere perioden soms verzameld. Een bijlfragment werd bijvoorbeeld te Oss-Ussen eveneens aangetroffen in een grondspoor uit de ijzertijd⁴⁰. Neolithische sporen zijn niet aangetroffen te Kumtich, uit de wijdere omgeving zijn onder meer vondsten uit Bierbeek bekend⁴¹.

4.2.3 Leem

Negen sporen bevatten stukken verbrande leem met een geelbruine tot oranje kleur. Verschillende stukken hebben een vlakke zijde en vertonen soms indrukken van stro of twijgen op de andere zijde. Spoor 89 bevatte de grootste hoeveelheid, waaronder enkele exemplaren met een lichtgrijze tot bijna witte, sterk verbrande vlakke zijde. Het merendeel van de leembrokken lijkt afkomstig van wandbekleding die op vlechtwerk aangebracht was. Of het om huttenleem gaat of eventueel om restanten van een lemen wandbekleding in sommige silo's is onduidelijk. Alle aangetroffen leem bevond zich nergens in primaire context en kwam waarschijnlijk als afval in de sporen terecht.

³⁹ Berkvens 2004: 184-185.

⁴⁰ Van der Sanden 1987: 53.

4.2.4 IJzeren lanspunt

Spoor 48 leverde naast een volledige aardewerken schaal een ijzeren lanspunt op. De ronde, gesloten schacht is goed bewaard, de vorm van het blad is moeilijk waarneembaar. Doordat het object sterk gecorrodeerd is en de restauratie nog moet gebeuren, is verdere identificatie momenteel niet mogelijk.

⁴¹ De Clerck 1987: 26 en plaat XI nr.2.

HOOFDSTUK 5 **BESLUIT**

De opgraving van de site Kumtich-Medekensveld leverde geen nederzettingssporen op. Wel kan ervan uit worden gegaan dat deze zich op redelijke afstand moeten hebben bevonden, waarschijnlijk lager op de helling, waar nu al een woonwijk staat.

De site kan geïnterpreteerd worden als een zone met verspreid gelegen kuilen of silo's, gelegen tussen velden en akkers. Na hun oorspronkelijke functie als opslagkuil, zijn ze allemaal opgevuld geraakt, de meeste met nederzettingsafval. Vooral spoor 89 bleek op dat vlak zeer rijk te zijn.

Enkele vondsten uit de cluster van sporen 47-48-49-50, 51, 52-53-54-55 en 84 kunnen beschouwd worden als rituele depositie. De metalen lanspunt die in spoor 48 werd gevonden, is te waardevol om gewoon als verloren object te worden beschouwd. Ijzeren objecten werden immers hersmolten wanneer ze versleten of beschadigd waren. Een bijna volledige aardewerken schaal uit hetzelfde spoor lijkt de interpretatie als rituele depositie te bevestigen.

Ongetwijfeld zullen er zich nog een aantal silo's of opslagkuilen bevinden tussen de opgegraven zones. De sporen 0504 en 2801 bevestigen immers dat ook in het gebied tussen zones 1 en 2 dergelijke kuilen aanwezig waren. Ze moeten zeker niet als geïsoleerde kuilen geïnterpreteerd worden, maar zijn een deel van een ruimer geheel.

De smalle sporen in zone 3 en de aanpalende grachtjes, kunnen mogelijk geïnterpreteerd worden als restanten van ploegsporen met bijhorende perceelsgreppels die wijzen op oude veldbewerking. De vondst van een Romeinse kruik in één van deze grachtjes (spoor 98), wijst erop dat alvast dit spoor in de Romeinse periode geplaatst moeten worden. Het is echter niet uitgesloten dat de overige sporen in deze zone uit een andere tijdsperiode dateren, waarbij dan in de eerste plaats aan een datering in de ijzertijd gedacht moet worden. Uitsluitel is hierover niet te geven gezien de sporen vondstloos bleven.

Op de Romeinse kruik na, is het schervenmateriaal goed te dateren binnen de midden ijzertijd. Een aantal van de aangetroffen scherven, met scherpe schouderknik, kunnen beschouwd

worden als lokale imitatie van Marne-aardewerk uit Noord-Frankrijk. Specifieker worden exemplaren van dergelijk aardewerk met scherpe knik en een relatief dunne wand te Oss-Ussen in periode F van de midden ijzertijd gedateerd, wat een absolute datering geeft in de tweede helft van de 5de eeuw v.Chr. Geen enkele scherf werd als import-aardewerk uit de ijzertijd gedetermineerd.

BIBLIOGRAFIE

BERKVENS R. 2004: Materiële cultuur uit de periode Late Bronstijd – Midden-IJzertijd, in: KOOT C.W. & BERKVENS R. (RED.) 2004, Bredase akkers eeuwenoud. 4000 jaar bewoningsgeschiedenis op de rand van zand en klei, *Rapportage Archeologische Monumentenzorg 102*, Breda, 179-189.

DE BOE G. 1985: De opgravingscampagne 1984 te Neerharen-Rekem, *Archaeologia Belgica* 1-2, Brussel, 53-62.

DE CLERCK M. (RED.) 1987: *Bierbeek 30 cm. dieper. Archeologisch inventaris van 15 jaar prospectie en opgravingen*, Bierbeek.

DEVILLE T., HOUBRECHTS S. & VAN DEN VONDER I. 2008: Groeneshoef Kumtich (gem. Tienen). Archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven, *Condor Rapporten 5*, onuitgegeven opgravingsverslag.

DYSELINCK T. & BINK M. 2007: Vroeg La Tène voorraadkuilen te Tongeren (provincie Limburg, B.), in: *Lunula, Archaeologia protohistorica 15*, 141-146.

GAUTIER S. & ANNAERT R. 2006: Een woonerf uit de midden-ijzertijd onder de verkaveling Capelakker te Brecht – Overbroek (prov. Antwerpen), *Relicta 2. Archeologie, Monumenten- & Landschapsonderzoek in Vlaanderen*, Brussel, 9-48.

PAUWELS D. & VANDERHOEVEN A. 2003: Riemst-Lafelt; Riemst-Valmeer. In: BOURGEOIS J., BOURGEOIS I. & CHERRETTÉ B. (EDS), *Bronze Age and Iron Age communities in North-Western Europe*, Brussel, 260-263.

ROOSENS H. & LUX G.V. 1969: *een nederzetting uit de IJzertijd op de Staberg te Rosmeer*, *Archaeologia Belgica 109*, Brussel.

ROYMANS N. 1985: Carbonized grain from two Iron Age storage pits at Neerharen-Rekem, *Archaeologia Belgica* 1-2, 97-105.

VAN DEN BROEKE P.W. 1980: Bewoningssporen uit de IJzertijd en andere perioden op de Hooidonksche Akkers, gem. Son en Breugel, prov. Noord-Brabant, *Analecta Praehistorica Leidensia XIII*, Leiden, 7-80.

VAN DEN BROEKE P.W. 1987a: De dateringsmiddelen voor de ijzertijd van Zuid-Nederland, In: VAN DER SANDEN W.A.B. & VAN DEN BROEKE P.W. (RED.): *Getekend zand. Tien jaar archeologisch onderzoek in Oss-Ussen*, Bijdragen tot de Studie van het Brabantse Heem 31, Waalre, 23-43.

VAN DEN BROEKE P.W. 1987b: Oss-Ussen: het handgemaakte aardewerk, In: VAN DER SANDEN W.A.B. & VAN DEN BROEKE P.W. (RED.): *Getekend zand. Tien jaar archeologisch onderzoek in Oss-Ussen*, Bijdragen tot de Studie van het Brabantse Heem 31, Waalre, 101-119.

VAN DER SANDEN W.A.B. 1987: Oss-Ussen: De nederzettingen, In: VAN DER SANDEN W.A.B. & VAN DEN BROEKE P.W. (RED.): *Getekend zand. Tien jaar archeologisch onderzoek in Oss-Ussen*, Bijdragen tot de Studie van het Brabantse Heem 31, Waalre, 53-67.

VAN DOORSELAER A. 1972: Een nederzetting uit de ijzertijd te Huise-Lozer. In: DE LAET S.J. *et al.*, Oudheidkundige opgravingen en vondsten uit Oost-Vlaanderen 6, *Kultureel Jaarboek voor de provincie Oost-Vlaanderen* 1972, 310-366.

VAN ROEYEN J.-P. (ED.) 1996: *Uit Vlaamse bodem. 10 archeologische verhalen*, Sint-Niklaas.